

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “องค์ประกอบแห่งความสำเร็จของการท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษา ชุมชนดีเด่นทางการท่องเที่ยวจังหวัดภาคกลาง” ครั้งนี้ เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นหลักและมีการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นส่วนประกอบ ทั้งนี้การวิจัยเชิงคุณภาพได้ใช้วิธีหลายวิธีร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (non-participation observation) เนื่องด้วยวิธีการดังกล่าว สามารถให้ข้อมูลสำหรับผู้วิจัยได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นอกจากนี้สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนำมาวิเคราะห์และอธิบายแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ อย่างเพียงพอ ส่วนของการศึกษาและรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณ จะทำการศึกษาถึงทัศนคติของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนดีเด่นทางการท่องเที่ยวเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งผลชุมชนได้รับรางวัล รวมทั้งการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่สำคัญของการได้เป็นชุมชนดีเด่นทางการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วม การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ปัญหาและอุปสรรคในชุมชนดีเด่นทางการท่องเที่ยว โดยรายละเอียดขั้นตอนของการศึกษาวิจัยประกอบด้วยกลุ่มประชากรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บและรวบรวมข้อมูลการวิจัย มีดังนี้

3.1 กลุ่มประชากรที่ศึกษา

เพื่อการเปรียบเทียบข้อมูล และการได้รับข้อมูลที่หลากหลายสำหรับการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ที่ใช้ในการศึกษานี้มีทั้งหมด 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ

1. ผู้นำชุมชนท้องถิ่น ประธานองค์การด้านการท่องเที่ยวหรือหัวหน้าชุมชนของชุมชนดีเด่นทางการท่องเที่ยวในจังหวัดภาคกลางจำนวน 24 แห่ง เนื่องจากผู้นำชุมชนท้องถิ่น ประธานองค์การด้านการท่องเที่ยว หัวหน้าชุมชนของชุมชนที่ได้รับรางวัลชุมชนดีเด่นทางการท่องเที่ยวหรือบุคคลที่เป็นผู้นำสำคัญ บุคคลสำคัญในชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จะเป็นผู้ที่ทราบข้อมูลสำคัญต่างๆ ของชุมชนและเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยได้ดีที่สุด โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เนื่องด้วยข้อมูลเชิงลึกจากการ

วิจัยเชิงคุณภาพจะแสดงออกถึงความคิดและทัศนคติได้เป็นอย่างดี และเนื่องด้วยข้อจำกัดด้านเวลาและงบประมาณ งานวิจัยนี้จึงศึกษาเฉพาะพื้นที่ชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภาคกลางซึ่งมีจำนวน 24 แห่งคือ

1. ตลาดน้ำคลองลัดมะยม จ.กรุงเทพฯ
2. พิพิธภัณฑ์ชุมชนบ้านมอญ บางกระดี่ จ.กรุงเทพฯ
3. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร เขตหนองจอก จ.กรุงเทพฯ
4. กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลห้วยแร่ จ.ตราด
5. ชมรมนำเที่ยวพื้นบ้านสลักคอก จ.ตราด
6. ชุมชนบ้านน้ำเขียว จ.ตราด
7. ชุมชนรักษ์คลองบางพระ จ.ตราด
8. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยว (คลองมหาสวัสดิ์) จ.นครปฐม
9. กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ บ้านพุเข็ม จ.เพชรบุรี
10. ชุมชนหมู่บ้านคูบัว ชมรมไทย-ยวนราชบุรี จ.ราชบุรี
11. ชมรมอนุรักษ์แหล่งโบราณคดีตำบลห้วยขุนราม จ.ลพบุรี
12. ชุมชนตลาดโบราณพัฒนาการท่องเที่ยว (บางพลี) จ.สมุทรปราการ
13. ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง จ.สมุทรปราการ
14. ศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว บ้านหัวหาด จ.สมุทรสงคราม
15. ศูนย์ท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์บ้านบางพลับ จ.สมุทรสงคราม
16. วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คลองโคน จ.สมุทรสงคราม
17. โฮมสเตย์ท่าคา จ.สมุทรสงคราม
18. หมู่บ้านเบญจรงค์ อปต.ดอนไก่อี จ.สมุทรสาคร
19. บ้านต้นตาล จ.สระบุรี
20. โฮมสเตย์บ้านท่าข้าม จ.สิงห์บุรี
21. สามชุกตลาด 100 ปี จ.สุพรรณบุรี
22. หมู่บ้าน OTOP บ้านวังทอง บ้านวังหลุมพอง บ้านหนองบัว จ.สุพรรณบุรี
23. โฮมสเตย์เรือนไทย บ้านบางแม่หม้าย จ.สุพรรณบุรี
24. ศูนย์กลางชุมชนตำบลบางเจ้าฉ่า จ.อ่างทอง

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เน้นการเข้าถึงตัวอย่างที่เลือกและการเลือกหน่วยที่มีคุณลักษณะที่สามารถให้ข้อมูลในสิ่งที่สนใจ จึงใช้การสุ่ม

ตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากประชากรกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่ได้รับเลือกนั้น เป็นบุคคลที่ทราบข้อมูลสำคัญด้านต่างๆของชุมชนและเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยได้อย่างเหมาะสมที่สุด

2. ชาวบ้านชุมชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในบริเวณ ชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภาคกลางทั้ง 24 แห่ง อาทิ ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน และชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน เนื่องจากทั้งผู้ประกอบการธุรกิจและชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณชุมชนนั้น จะทราบถึงปัจจัยที่สำคัญของการได้เป็นชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยว เพราะกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจะเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นผู้ที่มีความเข้าใจ รับรู้ ถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวและสภาพทั่วไปของชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่เป็นอย่างดี

ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2 นี้ จะช่วยในการนำมาเปรียบเทียบกับทัศนคติของผู้นำชุมชนว่ามีความแตกต่างหรือคล้ายคลึงกันอย่างไรบ้าง ในเรื่องของปัจจัยที่ทำให้ชุมชนของกลุ่มตัวอย่างได้เป็นชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งทัศนคติเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรในชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภาคกลางจำนวน 24 แห่ง จำนวน 273,450 คน (กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย, 2550) ซึ่งการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดจากสูตรการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane โดยเทียบตารางของ Yamane ในระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และเลือกผู้ให้ข้อมูลเพื่อเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสุ่มโดยความบังเอิญ (Accidental Sampling)

การคำนวณจากสูตรการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane

$$n = \frac{N}{1 + N (e)^2}$$

โดยที่

n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรรวมทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย (ประชากรในชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภาคกลาง)

E = ค่าความคลาดเคลื่อนระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวอย่างและค่าเฉลี่ยของประชากร
(โดยผู้วิจัยกำหนดให้เท่ากับ 0.05)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{273,450}{1 + 273,450 \times (0.05)^2} \\ n &= 399.9 \text{ (~}400\text{)} \end{aligned}$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงใช้จำนวน 400 คน จากประชากรในชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภาคกลาง ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลนั้น จะมีการกระจายการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละชุมชน เนื่องจากประชากรแต่ละชุมชนนั้นมีจำนวนประชากรที่แตกต่างกัน จึงต้องมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในแต่ละชุมชนจำนวนมากน้อยต่างกันตามสัดส่วน โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของจำนวนกลุ่มตัวอย่างกับจำนวนประชากรจริงในชุมชนนั้นๆ เพื่อเป็นการกระจายแบบสอบถามและการได้รับความความคิดเห็นได้ทั่วถึง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 แบบสัมภาษณ์

แบบคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆที่ส่งผลต่อความสำเร็จของชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยวที่มีมาจากรายละเอียดของปัจจัยที่ใช้เป็นเกณฑ์การตัดสินรางวัลของ ททท.และการศึกษางานวิจัยต่างๆซึ่งประกอบด้วยปัจจัยดังนี้คือ ชุมชนดำเนินงานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนมีความเข้มแข็งในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนมีปัจจัยพื้นฐานในการต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างสมดุล ชุมชนมีการลงทุนในการอนุรักษ์ทรัพยากรของท้องถิ่น ชุมชนได้รับการสนับสนุนด้านนโยบายการท่องเที่ยวทั้งระดับชาติและภูมิภาค และชุมชนได้รับการสนับสนุนจากสถาบันหรือองค์กรด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำปัจจัยต่างๆเหล่านี้มาเชื่อมโยงประยุกต์กับแนวคิด ทฤษฎี งานวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกัน นำไปสู่การสร้างแบบคำถามเพื่อให้ได้รับข้อมูลจากการวิจัยตรงตามกรอบความคิดในการวิจัยและสามารถวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษาริชัยได้ตามแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่นำมาใช้

3.2.2 แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามประชากรในชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภาคกลางจำนวน 24 แห่ง โดยมีโครงสร้างและองค์ประกอบดังนี้

ส่วนที่ 1 พื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้อาชีพ ลักษณะคำถามจะเป็นลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close-ended Questions)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จ ลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับคือ

5 หมายถึง ระดับความสำคัญมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความสำคัญมาก

3 หมายถึง ระดับความสำคัญปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความสำคัญน้อย

1 หมายถึง ระดับความสำคัญน้อยมาก

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

3.2.3 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity)

โดยนำแบบสอบถามที่ได้เรียบเรียงแล้วไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม และเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีความเที่ยงตรง จากนั้นนำไปทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริงเพื่อหาความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม

2. การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability)

โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบก่อนกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะทำการวิจัยหรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบข้อคำถามในแต่ละส่วน ว่าสามารถสื่อความหมายและความเข้าใจให้ตรงตามที่ต้องการ

การทดสอบความเชื่อมั่น ทำโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ในส่วนของ Reliability Analysis คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นในข้อคำถาม การวัดทัศนคติปัจจัย

สำคัญการประสบความสำเร็จได้เป็นชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยว ก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปใช้จริง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและมีการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณเป็นส่วนประกอบ ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นการผสมผสานวิธีการเก็บข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยเข้าด้วยกัน คือ

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) มีรายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก การสัมภาษณ์เชิงลึกนี้ เป็นการกำหนดประเด็นคำถามปลายเปิดซึ่งได้เตรียมไว้ล่วงหน้า ประเด็นหลักของการสัมภาษณ์จะเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ปัจจัยที่สำคัญต่างๆทั้งภายในและภายนอกชุมชนที่ช่วยส่งผลให้ชุมชนประสบความสำเร็จเป็นชุมชนดีเด่นทางการท่องเที่ยว ขั้นตอนการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเริ่มต้นจาก ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ ขั้นการสัมภาษณ์ ขั้นการจดบันทึกการสัมภาษณ์และขั้นปิดการสัมภาษณ์ (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2546)

2) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) ในการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการนี้ ได้ใช้คำถามในการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่มีข้อความแบบปลายเปิด (Open-ended) โดยในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างบรรยากาศของการสัมภาษณ์เป็นไปอย่างไม่เป็นทางการและไม่เคร่งครัดในเรื่องขั้นตอนและลำดับของคำถาม แต่ก็มิได้ทำให้ข้อมูลที่สนใจศึกษาขาดหายไปหรือขาดความต่อเนื่องไปแต่อย่างใด

3) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (non-participation observation) ได้ใช้การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชนโดยรอบ รวมทั้งการสังเกตการณ์สภาพแวดล้อมและบรรยากาศต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษา ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมนี้ ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ อาจมีการใช้เครื่องบันทึกภาพและเสียงเพื่อนำมาประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

4) การใช้เครื่องบันทึกเสียง (Tape Recording) สำหรับการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ประธานองค์การด้านการท่องเที่ยว หัวหน้าชุมชนของชุมชนดีเด่นทางการ

ท่องเที่ยวหรือบุคคลที่เป็นผู้นำสำคัญในชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ของชุมชนดีเด่น ทางด้านการท่องเที่ยว

5) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลจาก ประชากรในชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภาคกลางจำนวน 24 แห่ง จำนวน 400 คน และเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่สำคัญของการได้เป็นชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยว

3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยต่าง ๆ และวิทยานิพนธ์ รวมไปถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เช่น แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน แนวคิด การบริหารจัดการ เป็นต้น รวมทั้งสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น บทความ เอกสาร หนังสือ วารสารทาง วิชาการ ข้อมูลจาก Web-site ต่างๆ วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องโดยการเก็บรวบรวมจาก สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรวังท่าพระ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษายึดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้าง ข้อมูลรูป โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological analytic) คือ จำแนกข้อมูลที่วิเคราะห์ตามความ เหมาะสมของข้อมูล โดยจำแนกประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวการศึกษาที่ตั้งไว้ ใช้ทั้งการ วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและ การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมนำมาวิเคราะห์ประกอบกัน และนำมาวิเคราะห์หาประเด็นหลัก ของเนื้อหาตามกระบวนการ โดยไม่ใช้ทฤษฎี (สุภางค์ จันทวานิช, 2546, น. 136-137) ดังนี้

1. การตีความข้อมูล (interpretation) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสัมภาษณ์ แบบไม่เป็นทางการที่จัดบันทึกไว้ การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ใช้การตีความในกรณีที่ข้อมูลที่ รวบรวมได้มีความซับซ้อน เช่น ข้อความมีลักษณะเปรียบเทียบหรือข้อมูลที่มีอากัปกริยาหรือ ท่าทางประกอบ

2. การเปรียบเทียบข้อมูล (constant comparison) โดยการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบ กันเพื่อสร้างความชัดเจนในความคิดเห็นที่เป็นทัศนะ กล่าวคือ เป็นการกำหนดประเด็นความเห็นที่

ได้เป็นประเด็นย่อย ๆ โดยไม่ได้มีการปรับแต่งข้อมูล จากนั้นจัดกระทำข้อมูลโดยการจำแนกประเด็นย่อยออกเป็นหมวดหมู่ตามหมวดคำถามย่อย สำหรับข้อมูลที่ได้นอกเหนือจากคำถามก็แยกไว้อีกส่วนหนึ่ง

2.1 ประมวลประเภทของข้อมูลและคุณลักษณะ (properties) เข้าด้วยกัน โดยเป็นการสังสมข้อค้นพบหรือข้อสรุปย่อย ๆ จากการเปรียบเทียบประเภทของข้อมูลและคุณลักษณะของประเภทซึ่งกันและกัน เมื่อเปรียบเทียบแล้วผู้วิจัยก็จะเริ่มเชื่อมโยงข้อมูลเหล่านั้นเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนด

2.2 ขยายวงของการเปรียบเทียบแล้วเลือกเหตุการณ์ที่เป็นกุญแจสำคัญ ผู้วิจัยจะใช้ผลการเปรียบเทียบที่ได้ในข้อ 2.1 ซึ่งมีหลาย ๆ ประเด็น มากำหนดเป็นข้อสรุปเบื้องต้นว่าข้อเปรียบเทียบที่จะเป็นคำตอบสำคัญ (key word) ในการที่จะอ้างอิงไปสู่วัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัยมีอะไรบ้าง

3. การสร้างข้อสรุป (summary making) จะดำเนินการเชื่อมข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบเหล่านั้นเข้าด้วยกันและแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลอย่างเป็นรูปธรรมในลักษณะพรรณนา (description of the data) โดยได้ตัดทอนข้อมูลให้เหลือแต่คุณลักษณะร่วมที่มีความหมายโดยได้พิจารณาถึงความสัมพันธ์ของข้อมูล ข้อสรุปดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นกรอบแนวคิดเชิงรูปธรรม โดยเป็นคำตอบชั่วคราวที่จะต้องตรวจสอบอีกครั้งเพื่อนำข้อสรุปไปสังเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมต่อไป

4. การสังเคราะห์ข้อมูล (data synthesis) เพื่อสรุปข้อมูลภาพรวมในขั้นตอนสุดท้าย ผู้วิจัยใช้วิธีแบบอุปนัย (inductive method) คือรวบรวมข้อมูลที่เป็นรูปธรรมในลักษณะพรรณนาซึ่งมีลักษณะเป็นข้อมูลแยกย่อย มารวมเข้าด้วยกันเพื่อสร้างเป็นข้อสรุปเชิงนามธรรม ในลักษณะของบทสรุปหรือแบบแผนของกระบวนการทางความคิด เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีความสำคัญทำให้ชุมชนประสบความสำเร็จในการได้รับการเป็นชุมชนดีเด่นทางการท่องเที่ยว

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของการบรรยายเชิงพรรณนา เพื่อตอบคำถามต่อวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ในประเด็นของ

- ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนดีเด่นด้านการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในมุมมองของท้องถิ่น
- ลักษณะแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน การจัดการองค์กรชาวบ้าน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว
- ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

- แนวทางการสร้างกรอบหรือเกณฑ์การพิจารณารางวัลชุมชนดีเด่นทางด้านกา
รท่องเที่ยว

3.4.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ได้อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows ช่วยในการคำนวณดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และการกระจายร้อยละ (Percentage Distribution)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนดีเด่นทางด้านกาการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จทั้งหมด 7 ปัจจัยได้แก่

- การดำเนินงานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
- ความเข้มแข็งในการส่งเสริมการท่องเที่ยว
- ศักยภาพในการบริหารและจัดการแหล่งท่องเที่ยว
- ปัจจัยพื้นฐานในการต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างสมดุ
- การลงทุนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรของท้องถิ่น
- การสนับสนุนด้านนโยบายการท่องเที่ยวทั้งระดับชาติและภูมิภาค
- การสนับสนุนจากสถาบันหรือองค์กรด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง

โดยนำมาหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และจัดระดับปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนดีเด่นทางด้านกาการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จ โดยการแปลผลตามแบบประเมินค่าระดับ (Rating Scale) ผู้ศึกษาได้กำหนดการแปลผลตามระดับค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

- ช่วงค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1.00-1.50 แปลผลว่า ระดับน้อยที่สุด
- ช่วงค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1.51-2.50 แปลผลว่า ระดับน้อย
- ช่วงค่าเฉลี่ย ระหว่าง 2.51-3.50 แปลผลว่า ระดับปานกลาง
- ช่วงค่าเฉลี่ย ระหว่าง 3.51-4.50 แปลผลว่า ระดับมาก
- ช่วงค่าเฉลี่ย ระหว่าง 4.51-5.00 แปลผลว่า ระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเรื่องจุดเด่นของชุมชน สาเหตุที่ทำให้ชุมชนประสบความสำเร็จ ปัญหาและผลกระทบ และข้อเสนอแนะความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน

3.5 คำถามในการวิจัย

คำถามเบื้องต้นของงานวิจัยครั้งนี้ คือ

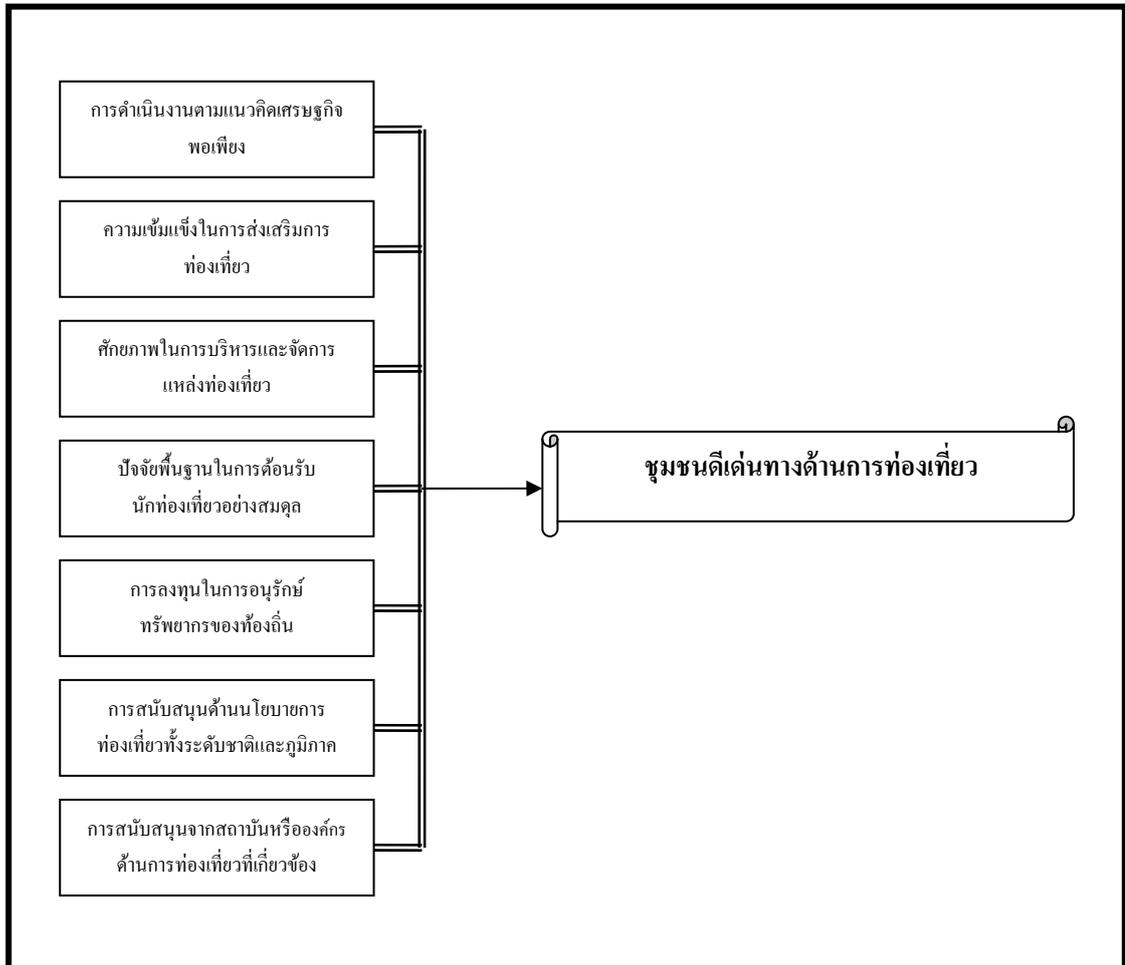
1. ปัจจัยต่างๆที่กำหนดโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (การดำเนินงานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ความเข้มแข็งในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และปัจจัยพื้นฐานในการต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างสมดุ) ประกอบกับปัจจัยจากการศึกษาวิจัยจากเอกสารทางวิชาการ (การลงทุนในการอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น การสนับสนุนนโยบายด้านการท่องเที่ยวทั้งระดับชาติและภูมิภาค และการสนับสนุนจากองค์กรด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง) ปัจจัยใดที่มีความสำคัญอย่างแท้จริงที่เป็นผลให้ชุมชนดีเด่นทางการท่องเที่ยวดังกล่าวประสบความสำเร็จ

2. มีปัจจัยที่สำคัญอื่นใดนอกเหนือจากปัจจัยสี่ประการที่กำหนดโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่ใช้กำหนดเป็นเกณฑ์การตัดสินรางวัลชุมชนดีเด่นทางการท่องเที่ยว และปัจจัยจากเอกสารทางวิชาการที่ส่งผลให้ชุมชนดังกล่าวประสบความสำเร็จด้านการท่องเที่ยว

การวิจัยครั้งนี้ ต้องการศึกษถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนดีเด่นทางการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในมุมมองของท้องถิ่น, ศึกษาลักษณะแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน การจัดการองค์กรชาวบ้านและการมีส่วนร่วมของชุมชน, ศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และพร้อมกันเป็นแนวทางการสร้างกรอบหรือมาตรฐานของปัจจัยที่จะนำมาใช้ชี้วัดหรือเป็นเกณฑ์ในการตัดสินสำหรับการมอบรางวัลหรือการตัดสินใดๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน(โดยเฉพาะชุมชนดีเด่นทางการท่องเที่ยว) ซึ่งปัจจัยต่างๆที่ได้จากการวิจัยจากหลากหลายชุมชน จะทำให้ได้ทราบว่า การเป็นชุมชนดีเด่นทางการท่องเที่ยวนั้นมีปัจจัยใดที่เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างแท้จริง

การได้ทราบถึงปัจจัยต่างๆที่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ชุมชนดีเด่นทางการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จนั้น จะมีประโยชน์อย่างมากสำหรับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำหรับการพิจารณารางวัลดังกล่าว รวมทั้งทำให้ทราบถึงแนวทางการจัดการ การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนของท้องถิ่น ทราบถึงปัญหาหรืออุปสรรคด้านต่างๆของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพิ่มขึ้นอีกด้วย

กรอบความคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 3.1 กรอบความคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเบื้องต้นมีความคิดเบื้องต้นที่ต้องการวิจัยถึงชุมชนที่ประสบความสำเร็จเป็นชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยวนั้น ต้องมีองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ ทั้งเจ็ดองค์ประกอบทุกองค์ประกอบหรือไม่ หรือว่ามีเพียงบางองค์ประกอบเท่านั้น หรือมีองค์ประกอบอื่นเข้ามาเพิ่มเติมหลังจากการศึกษาวิจัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ชุมชนประสบความสำเร็จได้เป็นชุมชนดีเด่นทางด้านการท่องเที่ยว